

San Sbíinn do toirneadh Teamhair

[R. B. Breatnach: 'Elegy on Donal O'Sullivan Beare (†1618)', *Éigse* 7, 162-81]

Domhnall mac Eoghain Í Dhálaigh cc.

1 San Sbíinn do toirneadh Teamhair:
Ráth na Niall, Múr Muireadhaigh,
Teagh Táil gan niamhadh a-niogh,
sa Sbíinn tiaran do toirníodh.

2 Ceann Coradh is Cruacha Aoi
do toirneadh d'fhoghuil aonlaoi,
is Ráth Chaisil fá caomh cruth,
mar aon re taisibh Teamhruch.

3 Cia an teagh nár toirneadh dá thaoibh,
ón Sbíinn gérbh fhada an fhorraoin,
don oidhidh fuairsion a bhfeall
do thoighibh uaisleadh Éireann?

4 Dún Baoi do toirneadh a theagh,
do-chóidh a gcruth nár saoilleadh;
seanmóir gan chéile gan cheann
seanróimh fhéile na hÉireann.

5 Leór d'aislinge mar tá an teagh:
Dún Baoi a n-éagcruth íseal,
a mbeirt bhróin doidhealbhdha dreas,
róimh oileamhna na n-éigeas.

6 Gé tá 'na foithribh folmha
Dún Baoi an treabh théagardha,
do-chínn lá lán an lis-sin:
'na thrágh atá an tuili-sin.

7 Uaisle Ghaidheal Ghuirt Bhanbha
fuilngid feasda a neamhchalma,
a dtéarma ar dtocht re Teamhair
téarna an gort re Gaoidhealaibh.

8 An uile dhúil 'na dheaghuidh
a gcló a chéile a chreideamhain
d'aonbháidh orchra ceann a gceann
'na mbraonláibh dorcha díleann.

9 Atá ag dul gach lá dhá láibh
d'Fhine Chuinn, d'éis a iomráidh,
ar cheann dobróin dhóibh ar ndul,
glóir a tromshlóigh dá thurnamh.

10 Fada ó shoin do mhothuigh mé
gurbh fhogus léan dár loise -
ní mhair raitheas síne *acht* seal -
flaitheas ar dtíre ar dtoirneadh.

11 Atá re h-athuidh d'aimsir
ag fuagra an uilc adhbhail-sin
glór na ndruidh, treathan na dtonn
is feachadh uar na n-abhann.

12 Tig iomad airdheadh don ghréin
mar tá an réalta is ré an aidhéir
mar na daoine - ní daghrúin -
ag caoine an cheathardhúil.

13 Ní faghthar muir 'na muir mhín,
ní thig lá *acht* lá 'na dhoishín,
bruit chumhadh fán sín ó soin
gá ndubhadh a sín samhroidh.

14 A mbí ar biseach dhá oidhidh
aibhne miona méadoighidh;
ní fhill cnuas fiodhraidh na bhfeadh,
an fhiodhbhaidh suas ag síneadh.

15 Ní fhuil lá dhá dtig thairse
nách lia sa lia a dochair-se;
ní hí an bhruid-si ar Bhéirre amháin
a Éire dhuid-si is díoghbháil.

16 Gé táid uile a gceas chumhadh
óig is arsuidh Iar-Mhumhan,
lia gáir na n-oiléan oile
fá roiléan Chláir Chonoire.

17 Ní caoine mar chaoine cháigh
do-niad uime san Easbáin:
ní hí an Mhumha a gcló chaoine,
mó cumha na Casdaoille.

18 Riú bheanus an teidhm tinn-si
cinn ghaisgidh na Gaillinnsi,
seal caoine ar mhnáibh san Mhumhain
dáibh ní saoire a Saghsanaibh.

19 'Na mbearnaidh bhaoghail do bhaoi
Domhnall *gan* fhosadh aonlaoi,
ag bhe fhinshreabh Fhóid Bhreagh
ag innreamh na gcóig gcóigeadh.

20 Gé tháinig a thuitim dhi,
mac Domhnaill - dia do dhoilghi ! -
dob fhiú a bhuaire re Tealuigh Tháil
gach deabhuidh fhuair dá headráin.

21 Fuair oidhidh a samhail soin,
a ndiaidh a ndearnaidh d'eachtoibh:
mór gnaoi Eactoir fan am-soin
san Traoi neartmhoir neamharsoidh.

22 Ar ionchuibh a ghníomh ngoile
téid Eactoir dá hionghoire,
go líuibh sluaigh fán seanráith
'mun sduaigh ndírigh ndaingeanbhláith.

23 Rí Gréag a los a láimhe
gus an dTraoi - tuar dearmháire -
'san mhéid do fhéad d'íodhnuibh áigh
do ríoghruidh Ghréag dá gabháil.

24 Ó láimh Eactuir nár theith troigh
ní lamhthaoi Traoi do thoghoil:
crithir bheó budh teann tachair,
'na cheann gleó re Gréagachaibh.

25 Eactoir mac Prímh ceann na gcath
gach aon lá a ngleó na nGréagach,
gan lá leóin ó fhaobhruibh air,
d'aonghuin fa dheóidh go ndeachaidh.

26 Tiad Gréaguigh gan ghleó gan ghoin,
ar gcosg an aonlaoich Eactoir,
gan oilbhéim don taobh as-teach
a raon choimhréidh na caithreach.

27 Do nós Eactoir an airm chuirr
do thuit Domhnall mac Domhnuill:
ó fhaobhruibh gion gur fhill sin,
le haonghuin fhill a n-aisgidh.

28 Tug an ghuin-si ó mhuir go muir,
ar feadh Chraoi fhairsing Fhiachuidh,
a dteinnléim don ghléire Ghall,
Éire ag deighréir a ndaorchlann.

29 Mar do bhí an Traoi ar n-a toghuill
atá ar-ís a hionnshamhail,
gan chéile fá chiaigh dtoirse
Éire a ndiaidh an Domhnoill-se.

30 Gan lá cádhais ar chealluibh
neamhthoil d'ord is d'Aifreannaibh,
móid re laoidhibh a leabhar,
na Gaoidhil dá ngeimhleaghadh.

31 Re Gallaibh go nuaidhe a-niogh
aoinfhear do ghasruidh Ghaoidhiol
a gcaoi imreasuin ní fhuil
fá fhinnleasuibh Chraoi Cobhthuigh.

32 Gan lá imreasoin orra,
Goill dá himirt eatorra;
Eire mar *budh* dúthuigh dháibh
fúthuibh féin ar n-a fágbháil.

33 Beanfaid a n-áit do Chloinn Chuiric,
don chloinn ní maith an mhaluirt:
a bhfionnbhruidhne, a gcúirte cloch,
dúinte ar mbiodhbhuidh-ne, bearnoch.

34 Fada mhéarus a mhairg di,
goin Í Shúilleabháin Shiúiri;
ní mairg bliadhna do Bhóinn Bhreagh,
'na iarla as cóir a chaoineadh.

35 Acht lá díoghla druim ar dhruim
ní bhia ag Éirinn d'éis Domhnuill;
ní budh téarna 'na dheóidh dhi,
lá leóin gach éanlá innti.

36 Do chaith sé téarma a treise;
fiú an léan fhuair an Éire-si:
sé mar thuile sléibhe ag sódh -
ar dtréine uile ag iompódh.

37 A gceann gach aonghlais oile
dár luigh ar Fhonn Iúghoine,
sgaoileadh ní chlaisdir 'na gcionn,
gaisgidh Ghaoidheal a ngéibhionn.

38 An líog thalluin fá dtá sin,
gé mór thárruidh do thaisibh,
taisgidh ní bhfuair-si *budh* fearr
d'aisgibh uaisle na hÉireann.

39 Fada liom ó Iath Fhuinidh
dá thaise a gcrích chomhoidhigh,
fá ghuidhe naoimhcheall a-niogh,
aoincheann uidhe na n-aoighiodh.

40 Ní hiad a thréidhe do thuill
ré ghairid, mac *meic* Domhnuill;
cré ar ar gcoill-bhile do-bhir
oirbhire Dé ar na daoinibh.

41 Ní thiocfa d'fháidh ná d'fhisidh
mar tá a n-urbhuidh d'innisin:
sgéal raithinn ríomh a neamháigh,
maithim do shíol Shúilleabháin.

42 A ré rolán *gus* a-niogh
'na soillsi do-chuaidh caithiomh:
ré dhoirche ar ndéanamh dhi-si
méaraidh choidhche am chroidhi-se.

43 A haithghin d'aimsir arís
choidhche san chruth a mbímís
ní hé shaoilim dá dtí a *theacht*,
ar mí aoibhill ar n-imtheacht.

44 Ní a n-uruidh do reacadh ruinn
na fuighle chuirtheas chuguinn;
iomdha a mbliadhna ag séana ar sídh
sgéala an Iarla an *gach* éintír.

45 Seóid riamh dhá dtigeadh tar tuinn,
ní thigid ar ndul Domhnuill;
féach le céile an Chlár Chuinn-se
ní ar Bhéirre a-bháin bhrathaim-se.

46 Ní goin aoinfhir áirmhim dhi,
gion *gur* bhean d'aoineach eile:
gá brígh goin Í Éibhir Fhinn
acht goin gach éinfhir dh'Éirinn?

47 Ní hé mac Mairgréige a-mháin
torchuir uatha san Easbáin,
acht cur na nGaoidheal dá ngreim;
dul don ainfhear ní áirmheim.

48 Ní ghéabhdaois Goill gearr ó shoin
d'fhios a long *acht* lán d'armoibh;
gan arma dh'iomchar anois
tiomchal Bhanbha do-bhéardaois.

49 Sgiath chorcra, ceis, ná cloidheamh,
ní beantar, ní beanfoidhear
d'airmreannaibh ghall ar n-a ghoin
d'aighleannaibh, ón tann torchoir.

50 Gidh bé fáidh ór síothladh sin,
atá ó a dhul 'na dheimhin
an tairngire ag toigheacht rinn
roineart ainbhfhine ar Éirinn.

51 Goin Í Shúilleabháin Mhúir Mhis
a Madril - damhna doilghis -
tearc ngráin gach grianmhagh ón ghomh,
san Sbéinn tiaran do tornadh. san Sbéinn.